

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen Dienst

Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie Verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

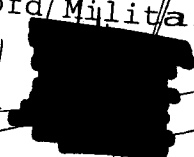
Ons nummer
DIS/93/095/1569

Datum
06 mei 1993

Onderwerp:
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 31/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

P.J. Duijn
Commodore

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den-Haag

Doorkiesnummer
070 - 3 18 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/1569
d.d. 06 mei 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken) U
Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst ✓
Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

Intern:

HMID ✓
HSV ✓
HMA ✓
HPEA ✓
MA-D ✓
Archief ✓

[REDACTED]

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHЕ FEDERATIE
31/93

(Afgesloten 061600 MEI 1993)

Bosnië-Herzegovina

De Bosnisch-Servische leider Karadzic heeft vorige week in Athene alsnog alle onderdelen van het Vance-Owen vredesplan ondertekend. Dit houdt in dat hij, ondanks eerder geuite bezwaren, heeft ingestemd met de in het vredesplan voorziene geografische indeling van Bosnië-Herzegovina. Zijn eerdere bezwaren betroffen met name het feit dat de Serviërs in het kader van het plan eerder veroverd gebied zouden moeten afstaan en verstoken zouden blijven van een geografische verbinding tussen de door hen gedomineerde gebieden in het oosten en het westen van Bosnië-Herzegovina.

Dat Karadzic desondanks het plan tekende, hield verband met het feit dat niet alleen de internationale gemeenschap, maar ook de regeringen van "Joegoslavië" en Servië grote druk op de Bosnische Serviërs uitoefenen om het vredesplan te aanvaarden. Met name van Amerikaanse zijde is gezinspeeld op militaire maatregelen tegen de Bosnische Serviërs. Bovendien zijn als reactie op de verwerping van het vredesplan eind vorige maand reeds nieuwe strafmaatregelen tegen "Joegoslavië" van kracht geworden.

Daar een nationalistische meerderheid in het Bosnisch-Servische parlement vorige maand het vredesplan had verworpen, stelde Karadzic zijn instemming afhankelijk van nieuwe besluitvorming in het parlement. De reden dat het plan opnieuw ter discussie werd gesteld, is gelegen in het feit dat Owen te elfder ure een aanpassing had voorgesteld, die erop neer kwam dat zowel de Serviërs als de Moslims een gedemilitariseerde corridor werd toegezegd, waardoor geïsoleerde "provincies" een verbinding zouden verwerven met andere door deze bevolkingsgroepen gedomineerde gebieden.

De betreffende zitting van het Bosnisch-Servische parlement is uitgelopen op een politieke confrontatie tussen voor- en tegenstanders van aanvaarding van het vredesplan. Hoewel een meerderheid van de afgevaardigden in beginsel tegen aanvaarding van het vredesplan gekant bleef, is besloten dat het reeds eerder aangekondigde referendum dat op 15 en 16 mei onder de Bosnisch-Servische bevolking zal worden gehouden, bindend zal zijn in deze kwestie. Vermoedelijk bestaat ook onder de bevolking een meerderheid tegen het vredesplan, dat wordt gezien als een westers dictaat en bovendien inhoudt dat de Serviërs veroverd gebied zouden moeten afstaan. Derhalve moet het parlamentsbesluit worden gezien als een triomf voor de tegenstanders van het vredesplan.

Hoewel het, gezien de bovengenoemde politieke controverse, mogelijk niet het hoofddoel van het parlement is geweest, heeft het bedoelde besluit tevens tot gevolg dat opnieuw vertraging is ontstaan in de besluitvorming over het Vance-Owenplan. Waarschijnlijk willen de Bosnisch-Servische afgevaardigden hiermee inspelen op de verdeeldheid in de internationale gemeenschap over de vraag of, en op welke wijze, er moet worden opgetreden indien de Serviërs blijven volharden in hun afwijzing van het vredesplan.

[REDACTED]

"Joegoslavische" politieke leiders hebben tegenover het Bosnisch-Servische parlement eens te meer onderstreept dat de verwerping van het ontwerp-vredesplan voor de bevolking van Servië en Montenegro tot zware ontberingen leidt. Anderzijds werd echter benadrukt dat aanvaarding van het Vance-Owenplan niet inhoudt dat de Servische lange-termijndoelen zouden worden opgegeven. Zo onderstreepte ook de "Joegoslavische" president Cosic, die in het Westen geldt als relatief gematigd, maar die eveneens wordt gekenmerkt door Servisch-nationalistische overtuigingen, dat aanvaarding van het vredesplan niets zou afdoen aan het streven naar staatkundige vereniging van alle Serviërs.

Overigens moet erop worden gewezen dat zich in 1991-1992 een soortgelijke situatie heeft voorgedaan met betrekking tot het VN-vredesplan voor Kroatië. De Kroatisch-Servische leiding verzette zich, tegen de wil van Belgrado, tegen aanvaarding van dat plan. In die omstandigheden schrok Milosevic er niet voor terug een machtswisseling in de Krajina uit te lokken, waardoor onder meer de huidige president Hadzic aan de macht kwam, die alsnog met het vredesplan instemde. Tegen deze achtergrond zijn in de nabije toekomst pogingen tot manipulatie vanuit "Joegoslavië" ook in de Bosnisch-Servische republiek niet uit te sluiten.

De gevechten in Bosnië-Herzegovina lijken zich in toenemende mate te concentreren op het noordoosten, in de omgeving van Brcko. Vermoedelijk houdt dit verband met het streven van de Bosnische Serviërs om hun posities rond de door hen nagestreefde corridor te consolideren. Een militair succes in deze regio zou de Serviërs in de gelegenheid stellen een gedemilitariseerde corridor, zoals door Owen voorgesteld, als onvoldoende af te wijzen. Het is echter te verwachten dat hun tegenstanders alle beschikbare middelen zullen aanwenden om het totstandkomen van een dergelijke Servische corridor te verhinderen.

Ook in het westen (rond Bihac) en het oosten van Bosnië-Herzegovina blijft sprake van gevechten. Zo wordt zware strijd gemeld uit de omgeving van Zepa, een door Moslims beheerste plaats ten zuiden van het nog steeds door de Serviërs belegerde Srebrenica. Het is niet zeker wie voor deze strijd verantwoordelijk is. Hoewel de Serviërs de afgelopen weken herhaaldelijk hebben onderstreept geen Moslim-gebied aan de grens met Servië te zullen tolereren, stellen zij dat de gevechten rond Zepa zijn uitgelokt door Moslims die de verantwoordelijkheid aan Servische zijde willen leggen om op deze wijze een buitenlandse interventie uit te lokken. De Bosnische vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties, Sacirbey, heeft naar aanleiding van de strijd rond Zepa andermaal opgeroepen tot een militaire interventie om de Servische agressie een halt toe te roepen.

Kort nadat de HVO en de Bosnische strijdkrachten vorige week een overeenkomst hadden gesloten om de onderlinge strijd in centraal-Bosnië te beëindigen, heeft de Bosnisch-Kroatische politieke en militaire leiding een bijeenkomst gehouden. Na afloop werd een officiële verklaring uitgegeven, waarin werd onderstreept dat de Kroaten de Bosnische president Izetbegovic niet meer erkennen als vertegenwoordiger van het Bosnische volk, maar slechts als leider van de Moslims. Ook werd gesteld dat Kroatische functionarissen in de Bosnische leiding slechts legitiem zijn als zij door de HVO benoemd zijn. Hiermee onderstrepen de Bosnische Kroaten dat zij zich aan het Bosnische gezag willen blijven onttrekken en weinig vertrouwen hebben in de akkoorden met Izetbegovic. Dit wijst erop dat hun streven naar autonomie voor de door hen opgeëiste delen van Bosnië-Herzegovina zal worden voortgezet. Izetbegovic heeft van zijn kant geëist dat de staten die de Serviërs en Kroaten in de door hen beheerste delen van Bosnië-Herzegovina hebben uitgeroepen, worden opgeheven.

Internationale vredesinspanningen

Naar verluidt zou Groot-Brittannië bereid zijn gebruik te maken van zijn veto-recht in de Veiligheidsraad om te voorkomen dat het embargo op wapenaankopen

~~_____~~

het streven van de Servische propaganda om de opstelling van UNPROFOR als partijdig en anti-Servisch af te schilderen.

Conclusie/voorzicht

De verwerping van de ontwerp-vredesvoorstellen van Vance en Owen door het Bosnisch-Servische parlement leidt tot nieuwe vertraging in de internationale besluitvorming over deze plannen. Deze situatie zal ook de bestaande wrijvingen tussen de "Joegoslavische" politieke leiding en de vertegenwoordigers van de Bosnische Serviërs verder verscherpen. Pogingen tot politieke manipulatie op instigatie van Belgrado zijn tegen deze achtergrond niet uit te sluiten.

De Bosnische politieke leiding geeft uiting aan twijfel over de bereidheid van Serviërs en Kroaten om het vredesplan uit te voeren. Ook de recent gesloten overeenkomsten tussen Moslims en Kroaten om de onderlinge fricties uit de weg te ruimen, lijken weinig resultaat op te leveren. Vooral nog is er geen reden om aan te nemen dat de Bosnische Serviërs en Kroaten hun streven naar tenminste verregaande autonomie voor de door hen gedomineerde gebieden, zo niet aansluiting bij de respectievelijke moederrepublicen, zullen opgeven.

De gevechten in Bosnië-Herzegovina lijken zich te concentreren op de door de Serviërs nagestreefde corridor tussen de door hen gedomineerde gebieden in het oosten en het westen van de republiek. Ook vanuit de omgeving van Zepa wordt strijd gemeld. Het is echter niet uitgesloten dat de Moslims incidenten creëren met als doel een verdergaande buitenlandse militaire interventie uit te lokken.

Hoewel in Kosovo sprake blijft van een gespannen situatie, zijn er geen aanwijzingen dat de meldingen van verhoogde activiteiten van de Servische ordetroepen juist zijn. Vermoedelijk houden de betreffende berichten verband met pogingen van de Albanezen de stationering van een VN-vredesmacht in Kosovo af te dwingen.